

GEDENKNAALD REGENTESSEPLEIN

Emma van Waldeck-Pyrmont (1858-1934) was de tweede echtgenote van koning Willem III (1817-1890). Zij trouwden op 7 januari 1879. Op 31 augustus 1880 werd hun dochter Wilhelmina geboren. Nadat in 1884 ook Alexander, Willems laatste zoon, was overleden werd Wilhelmina kroonprinses. Ze was pas tien jaar oud toen haar vader overleed. Emma werd daarna tot regentes benoemd en zou dat blijven tot Wilhelmina achttien jaar werd.

In de acht jaar van het regentschap wist ze de populariteit van het vorstenhuis, die door het zeer onaangename gedrag van Willem III tot een dieptepunt was gezakt, op te krikken. Bij haar afscheid kreeg Emma van het dankbare Nederlandse volk 300.000 gulden als afscheidscadeau. Van dat geld liet ze in Renkum een sanatorium bouwen voor tuberculosepatiënten. Het was het eerste openbare sanatorium. Haar zus Sophie was op jonge leeftijd aan die ziekte overleden.

Maar men vond dat er ook een monument moest komen ter herinnering aan haar regentschap. Een Commissie tot oprichting van een gedenksteen ter eere van het Regentschap van Hare Majesteit Koningin Emma der Nederlanden, onder voorzitterschap van de ondernemer Adriaan Goekoop, gaf in 1898

Regentesseplein met gedenknaald
(foto Ralph Kämena, bkdh.nl)

Koningin Emma, 21 jaar oud. 1879, het jaar van haar huwelijk met koning Willem III (foto Haags Gemeentearchief)

Arend Odé opdracht een ontwerp te maken. Het eerste classicistische ontwerp maakte hij met architect P. du Rieu. Het beeld zou komen te staan op een nieuw plein dat onderdeel was van een wijk in aanbouw. Het stedenbouwkundige plan was van ir. L.A. Lindo. Het plein kreeg de naam Regentesseplein. In 1900 verrees daar ook een door koningin Emma geschonken Nederlands Hervormde kerk, de Regentessekerk, die in 1975 werd afgebroken.

In 1905 werd een gewijzigde versie van het eerdere ontwerp uitgevoerd. De wijzigingen waren van de hand van A.F. Gips, net als Odé docent aan de Polytechnische School in Delft. Hij was architect-decorateur en schilder. Hij was beïnvloed door de art nouveau en gebruikte veel florale vormen in zijn ontwerpen. Het monument van Odé en Gips werd op 23 september van dat jaar onthuld in aanwezigheid van koningin Wilhelmina en prins Hendrik.

Het monument is een tien meter hoge obelisk van graniet en zandsteen, met in steen een vrouwenfiguur die een bronzen palmtak vasthoudt in haar geheven hand. Het portret van Emma werd in bas-reliëf op een schild van brons aangebracht. Boven het bas-reliëf is een kroon gebeiteld, waaruit een guirlande in art nouveau-stijl naar alle kanten van het monument zwiert. Aan de achterzijde staat Emma's familie-wapen. Het opschrift op de voorzijde luidt: 'Aan Hare Majesteit - Emma - koningin - regentes - der Nederlanden'; en op de achterzijde: 'regentschap 17 nov. 1890 - 31 aug. 1898, onthuld 23 september 1905'.

Marijke Bruggeman

Werkgroep Levende Historie

levendehistorie@vriendenvandenhaag.nl